

PROBLEM & UTMANINGAR

MED EN STÅENDE FÅGELHUND

Innehåll:

En massa olika problem och svårigheter man kan råka ut för med sin stående fågelhund

Författare/Foto:

Jaana Tengman & Peter Nilsson

Att få till en bra fågelhund kräver hårt arbete. Att få till en kanonhund kräver mer. Felen man kan begå är många liksom de utmaningar man ställs inför. Alla gör fel, inte bara en gång utan många gånger. Det hör liksom till. Men, givetvis ska man försöka undvika dem. Lära av misstagen och gå vidare. Ett sätt kan vara att stå beredd på vilka problem eller snarare utmaningar som kan komma i ens väg. Här följer ett antal sådana - utan inbördes rangordning. Det är dessutom områden som många anser att man misslyckats med, i sin strävan att få till den ultimata jakthunden eller i vart fall en jaktchampion.

Läs och fundera en stund. Var känner du igen dig? Vad har du lyckats med? Hur gjorde du? Eller vart gick det fel? Varför? Hur kom du vidare? Eller var sitter du fast?

Utmaningar i hunduppfostran:

Utmaning - Att ha en god tajming i beröm och korrigering

0,5-sekunder sägs man ha på sig att ge beröm för något som hunden gör rätt eller korrigera något gale. Tar det längre tid kommer hunden inte lika lätt förstå vad som var bra eller dåligt. Men, tajming handlar inte bara om "rätt i tid", utan även "rätt i styrka" - ta i lagom men tillräckligt så att budskapet når fram. Brister man här så kommer hunden inte förstå och förstår inte hunden och sedan får ovett för detta - blir tilliten lidande. Ordet tajming är svårt att förklara, ännu värre att utöva i praktiken. Hur bra tajming har du?

Känner du igen dig?

Utmaning - Att våga göra fel

En del är överdrivet rädda för att göra fel och då förstöra sin hund. Man undviker därför situationer på träning och i vardag för att slippa det jobbiga i att misslyckas. Detta hämmar både hundens utveckling och förarens ledarskap. Uttrycket "det gäller att våga utmana sig själv för att lyckas", gäller även i hundträning. Eller "man måste av och till passera gränsen för att veta var den är". T ex har man en lite stissig unghund så väljer många att lämna den i bilen då man hälsar på någon kompis istället för att ta med den in och platsa den på en filt medan man dricker kaffe. Vad lär sig hunden mer av?

Känner du igen dig?

Utmaning - Att kunna vårda sina kommandon

Ett kommando, med betoningen på "ett", som inte behöver åtlidas alla gånger, får den tråkiga konsekvensen att det heller inte fungerar, alla gånger. Utan större eftertanke så hasplar man ur sig en massa extra kommandon, då det första inte ger avsedd effekt. Man pratar mer och högre istället för att agera. T ex kommandot "stanna" ska ju innebära att hunden stannar och sätter sig.

"Stanna...men...STANNA DÅ...men vad i...STANNA FÖR HELVETES JÄVLAR!!!"

är inte helt ovanliga ramsor i fågelhundskretsar. Hur konsekvent orkar du vara med dina kommandon?

Känner du igen dig?

Utmaning – Att kunna berömma funktionellt

För att få till en hund krävs att den får uppskattning för allt det som den gör rätt. Uppskattning visas genom beröm. Många fastnar tyvärr i att enbart berömma med glada tillrop och godis. Det blir lätt lite väl monotont, vilket även påverkar resultatet. Det går liksom tristess i berömmet. Å andra sidan kan översvallande beröm även bli för mycket för en högtempererad vorsteh. Det den nyss gjorde så rätt övergår till ett felaktigt beteende pga av att föraren triggas igång med för mycket glada tillrop. Vem har t ex inte skickat sin unga hund på en apport och berömt då den greppat för att omgående måsta bli förbannad för att hunden jonglerar med apportföremålet?

Känner du igen dig?**Utmaning - Att inte tappa humöret och agera obalanserat**

Att korrigera i affekt eller att vara långsint bryter ner din hunds förtroende för dig som ledare. Ett kvitto på att du gör rätt är om hunden kommer in till dig, även då du blir förbannad över något den gör. Vill den hellre fly undan så är detta ett tydligt tecken på brister i ditt ledarskap och hundens tillit till dig. Hur ofta blir du heligt förbannad på din hund? Varje dag? Någon enstaka gång i veckan, eller nästan aldrig?

Hur kul tycker du det är att vara förbannad?**Utmaning - Att man bestämmer sig och har en plan**

Sätter man upp ett tydligt mål, bryter ner det i lämpliga delmål och sedan stakar ut en tänkt väg framåt, med olika övningar, delmoment för delmoment, med en tydlig plan A och en plan B om det skulle gå på tok - kommer man mycket snabbare nå framgång. Det finns väl ingen elitidrottare som bara tränar lite sporadiskt eller lite hipp som happ, nu och då. En pilot t ex vet exakt vad han ska göra då en motor plötsligt stannar, för det finns redan en färdig genomtänkt plan B.

Vad är din plan?

Utmaning - Att våga slänga koppel

Koppel är ett otyg som lätt blir beroendeframkallande. Det kan nästan sägas tillföra mer skada än nytta till ledarskapet. Vissa anser att koppellets längd även står i proportion till olydnaden, jmf långlinor, flexikoppel. Med koppel kommer hunden följa dig för att den inte kan annat - inte för att den lyder och vill vara dig uppmärksam. Det är dessutom ett otyg på en liten valp, som egentligen inte behöver koppel då den inte vågar lämna dig någon längre sträcka. Det innebär också en hel del trassel med att gå i koppel med yngre odåga. Man kan ju heller inte vidta någon rejäl korrigering om den stretar och drar. Visst finns undantagssituationer då koppel är befogat, men de är mycket få.

Hur undviker du att måsta ha koppel på?

Utmaning - Att undvika tidsbrist

Det är lätt hänt att man fyller sin agenda till bredden med en massa måsten så att man till slut inte hinner med det väsentliga i livet. Man blundar för tidstjuvarna och faktumet att tidsbrist egentligen är resultatet av ens egen oförmågan att kunna prioritera. Din tidsbrist drabbar dig och din hunds möjligheter att nå resultat...

Hur ofta gör du saker du egentligen inte vill göra?

Utmaning - Att undvika döda arbetsglädjen i hunden

Inget är så lätt att det blir svårt om det görs motvilligt. En hund som tycker det är kul att t ex apportera kommer prestera långt mycket bättre än den som bara gör det för att slippa få ovett från sin ägare. Speciellt vid många upprepade, krävande och ansträngande apporteringar, t ex under en lyckad andjakt. Bristande glädje kostar dessutom hårt på fart och elegans, inte bara i apportering utan i alla sammanhang.

Hur skapar du arbetsglädje?

Jakt- och provrelaterade utmaningar:

Utmaning - Att kunna tygla en snabbt växande jaktlust

Någonstans mellan ca 7-14 månaders ålder så brukar jaktlusten blomma ut rejält för en fågelhund. Det är som med första halkan på hösten, man vet att den kommer men blir ändå överraskad. Ena dagen står man med en till synes mycket lydlig unghund - inkallning, stopp, vändsignaler och annat fungerar tillfredsställande. Nästa dag så har hunden funnit något annat som är så kul att det kan vara värt en hel del ovet från sin ägare. Man står där ensam förbannad och blåser sig blå i en visselpipa som inte längre fungerar. Har din pipa slutat fungera någon gång?

Har din pipa slutat fungera någon gång?

Utmaning - Att lära in ett ovillkorligt stoppkommando

Vikten av att kunna få till ett fungerande stopp kan inte nog poängteras. Är det något enskilt moment som är viktigare än andra för att lyckas på jaktprov så är det just stoppkommandot. Ett illa fungerande stopp syns även i att antalet fällda fåglar under jakt minskar. Svårigheterna växer lavinartat då man ska kunna få till stoppet även på långa avstånd, och under rejäla störningar, t ex andra hundar, ren, harar, rådjur, fågel.

Hur bra funkar ditt stoppkommando?

Utmaning - Att få och bevara en frisk avance

Rädslan över att få en knallapportör/eftergångare får ofta förödande konsekvenser för avancén. Det syns i provkritiker för många hundar, och värre ändå, det försämrar jaktlyckan. Den som jagat fasan, bortspringande tjädertuppar eller oroliga senhöstripor vet. Det finns ett tydligt samband mellan frustrationen att få till stoppkommandot och en fördärvad avance. Man skriker och bannar hunden som reser fågel för att man är rädd att den ska gå efter. Hunden lär sig, och nästa gång den står så vet den vad du kommer göra.

Hur ofta lättar fågel på för långa håll?

Utmaning – Hunden söker inte tillräckligt

En hund som inte söker ut ordentligt eller i god fart är mycket frustrerande att jaga för. Sker det på prov så kommer släpptiden bli tråkigt kort då domaren inte kommer ha överseende med en hund som inte tar för sig. Ni betalade för det första släppet ca 20 min, resten ska förtjänas. Orsaken till bristande sök kan vara många. Är hunden inte riktigt frisk? Krånglande mage? Dåligt rastad innan? Ätit något olämpligt? Sprucken klo eller trampdyna? Är det varmt och hunden dåligt vätskad innan? Eller kanske den skyggar lite för parhunden eller dess skrikande förare? Eller handlar det bara om en ännu inte väckt jaktlust? Det är tyvärr inte alla unghundar som tar för sig på det vidsträckta fjället, så som man kanske önskar.

Har du jagat för en stövelborstare någon gång?

Utmaning – Hunden söker alldeles för självständigt

Den raka motsatsen till en hund som söker för trångt och med dålig fart är heller inte kul. Att se sin jycke ränna iväg över fjället och försvinna i fjärran kan driva upp blodtrycket till farliga nivåer. Samma gäller då man jagar i skog och mest går omkring på egen hand och småsvär. Sker detta under prov kommer domaren inte vara glad. En fråga man då bör ställa sig är om hunden verkligen förstått din roll i jakten – att det är du som bär bössan? Jagar den lika gärna på egen hand så finns brister i samarbete och gemensamt upplevd jaktlycka.

Har du redan skaffat en pejl?

Utmaning - Att inte berömma fram felaktigt beteende

Alla vill se sin unga hund börja stå för fågel. När den plötsligt en dag står, lite diffust men ändå ett stånd så är man oftast lite orolig för att den ska tjuvresa. Man "pratar fast hunden" och ger beröm för att den står kvar. Har man otur så står inte hunden för jaktbart vilt, utan kanske för en lega eller liten sparv, igelkott, huggorm. Inte bra. Det finns en risk i att hunden börjar stå tomt, eller för fel saker.

Ett annat exempel gäller vid stoppkommandot. En del är så glada över att "stanna" fungerat vid en regelrätt stöt att man berömmar att hunden sitter kvar, istället för att vara lite förbannad över hundens oförsiktighet. Det finns en risk i att hunden tolkat ditt beröm för att den tryckte upp fågeln...

Känner du motvilligt igen dig?

Utmaning – Att övervinna svårigheten med att läsa sin hund

Det krävs insikt i att det skiljer mellan raser, kön, och framförallt individer. Varje individ har sin dos vekhet, dådkraft, temperament, social kamplust, jaktkamplust och viltskärpa mm. Att bemästra detta till fullo är en konst som ställer stora krav på sin utövare. Den riktigt kunnige klarar att "läsa sin hund", d v s förstå sin hund och se vad som är på gång att ske och därmed stå redo att agera. Detta är ett stort ämne som inte låter sig beskrivas men några få rader. Detta är den stora grejen- inte minst i jaktliga situationer.

Hur bra är du på att "läsa"?

Utmaning - Att hantera negativ stress

Det är ganska lätt att agera lugnt, tryggt och sansat vid träning hemma på gården. Men vid prov/tävling händer något speciellt. Ens egna krav, förhoppningar och kanske prestige möter plötsligt omgivningens och domarens kritiska och granskande blickar. Det kan då vara svårt att fortsätta agera naturligt. Många är nog de hundar som fått uppleva att deras ägare genomgått en smärre personlighetsförändring vid prov. Gissningsvis så har detta påverkat resultaten negativt.

Är du alltid dig själv?

Utmaning - Att kunna sålla bort dåliga råd

Inom alla intresseområden finns människor med rätt tvärsäkra åsikter om hur saker och ting fungerar och vad som är rätt och riktigt, givetvis i svart eller vitt. Jägare och hundfolk är inget undantag. Inom t ex travsporten finns begreppet staketkuskar, de som aldrig kör en tävling, bara tittar på men som ändå är experter på hur man ska köra ett travlopp. I hund och jägarvärlden finner du samma experter. Här delas råd och tips om hur man ska träna och agera i jakt- eller provsituationer flitigt ut. Att som oerfaren ta till sig dessa mer eller mindre goda råd är inte lätt. Även instruktörer och diverse skrifter ger ibland lite motstridiga budskap. Många är de som söker efter den enkla snabba steg-för-steg-manualen i hur man får fram en formidabel jakthund och jaktchampion. Men någon sådan finns inte. De kan vägleda, men aldrig ersätta bristande engagemang eller timmar i skogen.

Känner du igen dig?

Utmaning - Att ge sin unghund tillräckligt med fågelkontakter

En hund lär sig inte jaga på en dressyrplan, eller hemma på gräsmattan. Den lär sig jaga i skogen, på fältet, på fjället. Varje fågelsituation ger en lärdom. För att nå framgång krävs mängder med fågelsituationer. Fåglarnas beteende varierar efter art, med årstid, vegetation, terräng, väder och vind - allt detta ska en god jakthund kunna bemästra. Man ska kanske inte förvänta sig att en unghund klarar svåra löparbeten eller knepiga vittringsförhållanden utan att den fått chansen att skaffa sig erfarenheter, dvs "gammeldags skogsvana". Magra fågelår eller höga krav på snabb utveckling kan därför rendera i många resor, eller t.o.m berättiga träning på lite konstlad väg, t ex utsatt fågel.

Hur många fåglar har din hund stått för?**Utmaning – Fokus och split vision i en fågelsituation**

Att lyckas i en jaktlig situation är en konst i sig. Det är lika lätt att göra fel som svårt att göra allt i alla moment. Man ska t ex kunna:

- läsa sin hund under sök
- man ska finna sin hund då den står utan att själv råka trampa upp fågel
- gå med hunden och styra lagom under löparbetet,
- läsa terrängen och komma i ett gott skottläge
- fälla fågel i trånga snabba lägen men aldrig tumma på säkerheten.
- hålla full koll på att hunden och få stopp på den...

Det är rätt mycket att hålla reda på.

Hur bra funkar det för dig?

**Fundera - kom sedan med frågor
eller goda erfarenheter!**